

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATA PE SAPTĂMANĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY.

SILIU RADULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF SPIRIDON, 3

B. P. RADULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

C Hamangiu. — *Lacunele unei legi,*
Ioan I. Cetașeanu. — *Unif ca-rea legislativă.*
Jurisprudența Română. — *În fața Curții de Casație și Jus-tiție S. I.* — Succes un — Rezervă. — Erede rezervator. — Erede cu titlu un versal. — Calitatea de te-țiu.
(P. ulina Georgescu cu Mara Mateescu)
Cu tea de apel din Iași, s. I. — Revizuire (Cerere de). — Căi de atac. — Cu ge-rea termenului — Pă-ăt într-o acțiune de eșire din ndivisiune
(P. Bulău cu Marin P. Bulău și a-ții).

LACUNELE UNEI LEGI

— Păreri critice asupra organizării noastre judecătorești —

Actuala lege de organizare judecătorească datează, propriu zis, dela 1890, fiind opera lui Teodor Rosetti, fost Președinte al Consiliului de Miniștri și Președinte al Înaltei Curți de Casație. Toate modificările ulterioare ce i s'au adus în anii 1908 și 1925 de regrețajii Thoma Stelian și G. Mărzescu, n'au fost decât modificări de detaliu, concepția fundamentală a întregii legi rămânând aceeași. În afară de întiderea inamovibilității la judecătorii de Tribunale, judecătorii de instrucție și judecătorii de ocoale, introducerea stabilității pentru membrii Parchetelor și înființarea stagiului și a unui examen elementar la intrarea în magistratură, precum și crearea unor organe de control, acelea ale inspectorilor judecătorești, încolo nici o inovație și nici o modificare de fond a concepției legiuitorului din 1890. O selecționare mai riguroasă a numirilor și avansărilor în magistratură, față de falimentul actualului sistem de numiri și avansări, n'a fost stabilită încă în mod serios prin ultimele modificări ale legii de organizare judecătorească. Înființarea unui Consiliu superior al magistraturii și a unor Comisiuni disciplinare speciale, n'au dat rezultatele așa de mult așteptate din punct de vedere al selecționării elementelor de muncă și de valoare și nici din acel al pedepsirii exemplare al unor elemente dubioase ca morală și corectitudine. Din cauza defectuoșității legii și a modului de compunere al Consiliului superior al magistraturii, recomandările acestui Consiliu n'au corespuns adeseori întreselor superioare ale magistraturii, e-

lementele de reală valoare juridică fiind sacrificate în favoarea mediocrităților sprijinite de factori politici. De aci, scăderea prestigiului și a demnității judecătorilor, de aci goana magistraților fără scrupule după protecția oamenilor politici influenți, urmată de vizitarea febrilă, cu sau fără scrisori de recomandare, a membrilor Consiliului Superior, de către magistrații fără merite, dar nerăbdători de a fi avansați, unit cu asaltul Ministerului de Justiție de către magistrații și politicienii protectori ai acestora.

Consecința tristă și gravă: dependența magistraților față de oamenii politici cari i-au ajutat la avansare. Consiliul Superior al magistraturii, în fața acestei avalanșe de protecții și stăruinți, fără ca legea să i pună la dispoziție un criteriu sigur și pozitiv de selecționare (hotărâri bine și juridic motivate, articole, studii și volume de drept publicate, precum și consultarea revistelor juridice din care să se poată constata activitatea profesională a magistraților), compun lista mai mult după impresii și stăruinți, decât după o convingere rezultată din aprecierea muncii și a activității judecătorești a celor recomandați.

Rezultatul este că nu acei cari muncesc, avansează. Un ministru francez a zis, cu drept cuvânt, vorbind de magistratura franceză: *Il y a deux sortes de magistrats: les uns qui travaillent et les autres qui avancent*.

Am avut tristul prilej să vedem magistrați de o excepțională și notorie valoare juridică, autori de studii și volume de drept remarcabile, premiate cu elogi de Academia Română, rămași nerecomandați de Consiliul superior¹⁾. Oare acest Consiliu nu e în

1) Cunosc și alte cazuri curioase și inexplicabile. Un magistrat de o superioară cultură juridică, autor al unor importante studii de drept comparat, utilizate cu mult folos de Consiliul Legislativ, a fost în două rânduri recomandat succesiv, de 2 ori în șir, pentru avansare. Când a venit ocazia de a fi recomandat și a 3-a oară pentru avansare, ce avea drept consecință *avansarea* a ministrului de a-l avansa (art. 33 l. Org. Jud.), Consiliul superior nu l'a mai recomandat! Cum putem explica această contradicție inexplicabilă, sau mai bine zis explicabilă, a Consiliului superior al magistraturii?

curent cu mișcarea și activitatea juridică dela noi? Oare nu citesc revistele de drept cu hotărârile sau studiile și articolele de doctrină ale magistraților muncitori și de merit, precum și volumele remarcabile ce unii din ei publică?

Rezultatul îl vedem cu toții de zeci de ani de zile: triumful incompetenței și scăderea nivelului culturii juridice al magistraturei noastre, însoțit de exodul magistraților buni și de valoare, care cu durere, sunt nevoiți să părăsească decepționați această carieră în care intraseră plini de iluzii și ideal.

Numai în ultimii cinci ani au părăsit magistratura un număr destul de mare de judecători dela Trib. Ilfov, magistrați dintre cei mai buni și mai bine pregătiți.

Remediul acestei intolerabile situații care nu poate continua mai departe fără grave prejudicii pentru justiția țării și pentru demnitatea și prestigiul magistraturei noastre, nu este decât în înlăturarea cauzelor cari o produc. Trebuie ca numirile și avansările în magistratură să nu mai depindă de factorii politici, ci ele să fie rezultatul direct al muncii juridice și al valorii și activității profesionale a magistraților.

Într'un ante-proiect de lege ce am alcătuit pe când eram Secretar General al Ministerului de Justiție, solicitat fiind de Ministru, pe lângă alte ionvațiuni fericite asupra cărora vom vorbi într'un alt articol, preconizam ca bază de numire și avansare a magistraților până la gradul de Consilier la Curtea de Apel, selecționarea lor numai prin concursuri repetate, în număr de trei (primul concurs, la numire, al doilea, pentru prima avansare ca membru de ședință, judecător de Ocol sau Procuror, căreia îi urma avansarea după vechime la gradul de Vice-Președinte și Președinte de Tribunal sau Prim Procuror, după care urma un al treilea și ultim concurs, pentru avansarea la gradul de Consilier sau Procuror la Curtea de Apel), în urma acestui ultim concurs, toate avansările superioare de Președinți la Curte de Apel și de Consilieri sau Președinți la Casație, având a se face absolut pe baza vechimei, meritul fiind suficient stabilit prin cele trei concursuri succesive.

Cu acest sistem, selecționarea magistraților s'ar face exclusiv numai pe baza valorii lor reale, având în mod permanent o magistratură cultă, bine pregătită și absolut independentă, ea nemai atârând de factorii politici cari azi o ajută la înaintare, iar frigurile de avansare ale arivistilor și ale mediocrităților pretențioase, se vor calma prin zidul de nepătruns al concursurilor bine și riguros regulate.

Dar, vom reveni în detaliu asupra marilor avantagii morale și culturale ale acestui sistem, care pe lângă o admirabilă și permanentă pregătire juridică, — rezultat al concursurilor repetate, — asigură magistraților liniștea sufletească, demnitatea frumoasă lor profesioni, siguranța avansării datorită exclusiv propriului lor merit, și independența lor absolută, spre marele bine al adevăratei justiții.

* * *

În examenul critic ce vom face actualei legi de organizare judecătorească, vom analiza mai întâi o

primă lacună, sau mai bine zis o primă nedreptate a acestei legi, relative la condițiunile impuse de ea pentru intrarea în magistratură.

O bună selecționare, presupune o dublă operațiune: 1) o excludere a elementelor slabe și al 2-lea, o recrutare a elementelor de valoare.

În dispozițiunile ei actuale privitoare la constituirea tinerelor cadre de magistrați (art. 73—89), ea procedează la această selecționare numai prin mecanismul primei operațiuni, adică a selecționării prin excludere, sau mai bine zis prin supunerea magistraților stagiați la examen, neglijând complet principiul constituirii corpului magistraților definitiv prin atragerea și recrutarea elementelor cu o valoare academică consacrată.

A). — Iată într'adevăr câteva din anomaliile legii:

1. La cererea de numiri în magistratură și la acordarea locurilor vacante, legea nu stabilește nici o deosebire între acei ce posedă simplul titlu de licență și acei care se prezintă cu vreun titlu academic superior, spre pildă doctor în drept, docent sau conferențiar universitar. Că această diferență se impune, o dovedește practica în fapt a multor Miniștri de Justiție, cari acordă cuvenita preferință celor cu grade academice superioare. Numai stabilind prin lege o asemenea precădere, elementele cu o valoare academică consacrată știindu-și precădere dinainte acordată, nu se vor mai sfii să-și îndrepte cu hotărâre privirile spre cariera magistraturii și de sigur că justiția va fi în câștig.

2. Aceeași distincțiune se impune și mai imperios în cererea privește condițiunile examenului de capacitate la care sunt supuși după lege ajutoarii de judecători, supleanții și substituiți. Legea de Organizare judecătorească obligă, într'adevăr (art. 80), pe magistrații stagiați, fără nici o deosebire de titlu academic, ca după un an dela numirea lor să se prezinte la un examen de capacitate, examen ce constă în trecerea unei probe practice (redactarea unei hotărâri) și a unei probe teoretice elementare din materia dreptului civil, comercial, penal, procedură penală și constituțional. (Art. 83 lege și 14 regulamentul legii).

Dacă acest examen, într'o oarecare măsură nu este de prisos pentru tinerii licențiați, — deși ar știrbi întrucâtva autoritatea diplomei universitare, — fără îndoială că ea constituie nu numai o măsură superflue dar chiar jignitoare pentru acei ce se prezintă cu un titlu universitar superior ca acel de doctor în drept, conferențiar sau docent universitar.

Este într'adevăr nedrept, nelogic și lipsit de interes, ca acei care și-au mai consacrat în studii 3—4 ani, după obținerea diplomei de licență, sacrificându-și 3—4 ani din cariera lor pentru completarea și aprofundarea științei dreptului, unii din ei, mai mult încă, socotind uneori și anii de avocatură, să fie supuși la aceleași îndatoriri, și la același examen elementar și totodată la riscurile unei notațiuni mediocre ce un asemenea examen comportă, cu acei care s'au mulțumit a-și limita studiile lor numai până la obținerea diplomei de licență. În practică această măsură apare și mai su-

perflue dacă ținem seama că de fapt examenul de capacitate — vorbind de partea teoretică, — este mult mai elementar în sine și decât un examen de licență, unde materiile sunt mai numeroase, iar modul de examinare combinat cu sistemul seminariilor din timpul anului, mai aprofundat.

Cât despre partea practică, adică redactarea unei hotărâri, ea este o probă la care un magistrat stagiar doctor în drept, cu cunoștințele juridice ce le posedă, poate cu suficiență, în urma unui an de stagiu, să facă față chiar fără condiția unui examen. Și dacă la aceste considerente mai adăugăm și pe acelea că jumătate din comisia examinatoare este compusă din chiar foștii profesori ai candidatului doctor în drept, aceștia nu-și vor schimba la examen elementar de capacitate, aprecierea lor cari și-au dat-o atunci când candidatul, în decurs de trei ani, și-a trecut în fața lor examenele de doctorat; că extrem de rare sunt cazurile când să se fi întâmplat contrariul; că se poate chiar adăuga că acela care trebuie să fie examinat să fie între timp docent sau conferențiar universitar, putem ușor să ne dăm seama de greaua situațiune în care sunt pași candidații cu titluri academice superioare celui de licențiat și deci a conchide că lacuna și nedreptatea legii trebuie să fie cu un moment mai înainte modificată și rectificată.

3. O altă lacună și inadverență a legiuitorului în mecanismul de selecționare al tinerilor magistrați, este și următoarea:

După lege, Ministrul va putea lua în considerație, la numire, anii de practică efectivă a avocatului. Astfel, petiționarul cu o vechime de 5 ani de avocatură, este scutit de a mai face anul de stagiu cerut de art. 97 și se va putea prezenta la dreptul la examen (art. 97). Tot astfel art. 102, 103, 105 acordă posibilitatea avocatului care a practicat efectiv și cu distincție avocatura timp de 9, 12 sau 15 ani, să fie numit dintr-o dată președintele, consilier la Curtea de Apel sau Consilier la Casație.

Or, între acei cari au numai stagiul de 3 ani și li se permite a se prezenta la examen, și acei cu 9, 12 sau 15 ani care pot de dreptul fi numiți în posturile de magistrați superiori, mai există o întreagă serie de postulanți. Care este oare, în tăcerea legii, situația avocatului cu 6 jum. ani de practică, a doctorului în drept și conferențiarului universitar, cu 4—5 ani de avocatură? Vor fi ei asimilați cu acei cari nu se bucură decât de 3 ani vechime în barou și ca atare supuși examenului de capacitate? Legiuitorul trebuie să lămurească și să precizeze.

B. — Considerând cele de mai sus și trecând acum dela partea critică la cea pozitivă, iată după părerea noastră cari ar fi *modificările de adus legii de organizare judecătorească în selecționarea tinerelor cadre ale magistraturii, pentru atragerea a cât mai multe elemente de merit, cu grade academice superioare:*

1. Legea să consacre în mod precis preferința ce se va da la numirea în magistratură, față de licențiații în drept, a doctorilor în drept și a celorlalți titrați superiori, ca docenții sau conferențiarilor universitari în științele juridice, după o amănunțită examinare și echivalare a diplomelor lor.

2. Examenul de capacitate să fie limitat după un an de stagiu, numai la licențiații în drept.

3. În ceea ce privește avocații care au mai mult de 3 ani, dar mai puțin de 7 ani practică efectivă și continuă în barou, se va face distincția între licențiați pe de o parte, doctori în drept, docenții și conferențiarilor universitari, pe de altă parte. Numai aceștia din urmă își vor putea echivala stagiul lor din barou, conform legii actualmente în vigoare¹⁾.

Grație acestor modificări aduse legii, tinerii cu titluri academice superioare, nu se vor mai sfii, știindu-și capacitatea și munca lor într-o oarecare măsură recunoscută, să-și îndrepte pașii spre cariera magistraturii. Ei nu vor mai fi atrași spre alte cariere unde munca lor depusă, pentru obținerea diplomelor, este astăzi din belșug răsplătită. Astfel colegii lor, doctori în științele juridice și economice, numiți referenți la Consiliul Legislativ, se bucură de drepturile și prerogativele Consilierilor Curților de Apel, în timp ce acei care au ales cariera magistraturii, ca supleanți sau ajutoari de judecatori, asimilați cu tipul 9 de funcționari, sunt supuși nu numai unui an de stagiu, dar și la examenul despre ale cărui condițiuni am vorbit mai sus.

Parțialitatea și nedreptatea legii este evidentă.

Dar aceasta este numai o latură a criticii ce se poate aduce actualei legi de organizare judecătorească.

Vom continua, examinând și alte lacune și insuficiențe ale acestei legi.

C. HAMANGIU

Consilier la Înalta Curte de Casație

UNIFICAREA LEGISLATIVĂ¹⁾

Dispoziția codului român, cu drept cuvânt criticată, pentru că este illogic ca un drept absolut, cum este dreptul de proprietate, să rezulte din un act pur relativ, cum este contractul, și al cărui efect de obicei nu se extinde în afara de părțile contractante, creează totuși între ambele legiuri o diferență mai mult teoretică și principială, decât practică.

În adevăr, ce fel de dobândire de proprietate poate fi aceea, care nu-i opozabilă terților decât fiind nevoie tot de o exteriorizare a transmiterii proprietății prin tradiție la mobile, ori prin transcriere la imobile? De aceea vedem că articolului

1) Pentru celelalte grade academice, combinându-se cu anii de avocatură efectivă și continuă, se va avea în vedere o gratație după cum urmează:

a) Doctorul în științe juridice fără practică de avocat va face un an stagiu ca magistrat fără drept de a judeca fiind scutit de examen, devenind magistrat definitiv după o vechime de 3 ani (la fel ca în vechea lege, cu deosebire că ar fi scutit de examen).

b) Doctorul în științele juridice cu practică de avocat ar fi scutit de examen, iar stagiul din barou i se va transforma pentru complectarea anilor ceruți mai sus, conform legii actualmente în vigoare, în proporția 12/9 luni.

c) Docentul și conferențiarul universitar, cu și fără practică de avocat i se va aplica dispozițiile de mai sus, cu deosebirea că stagiul ca magistrat fără drept de a judeca în cazul postulării n-are practică în barou va fi redus la 6 luni.

1) V. *Dreptul*, No. 39 dela 27 Noembrie 1927.

430 cod, austriac, după care, în caz când s'a înstrăinat același mobil la două persoane, este preferată și rămâne proprietar acea pusă mai întâi în posesie, iar articolului 440, după care la imobile, în caz similar, este decisivă prioritatea intabulării, corespunde dispozițiile aproape identice din art. 972 și 1295 civ. român.

Pe de altă parte trebuie să recunoaștem că, chiar în sistemul codului austriac, consimțământul nu-i lipsit cu totul de efect cu privire la transmiterea proprietății, pentru că acest codice, pe lângă tradiția corporală și tradiția prin semne, sau simbolică (art. 427), mai admite tradiția prin declarația părților (art. 428. *Besitzauflassung und Besitzauftragung*, ceea ce corespunde cu clauza *dessaisinsaisine* din vechiul drept francez), precum și cu derivatele ei: tradiția *brevi manu*, constitutul posesor, cari sunt pure operațiuni de consimțământ, așa că prin ele se transmite proprietatea însăși.

Referitor la imobile, principiul așa de absolut al legii că proprietatea se transmite numai prin intabulare, n'a putut fi respectat în practică, când de multe ori, mai ales la țară, fie din comoditate, fie ca să nu plătească taxe, părțile să mărginesc să vândă imobilul și să-l predea cumpărătorului, fără să-l mai intabuleze, așa după cum pretinde legea pentru dobândirea proprietății.

De aceea înstrăinătorul lui, deși după cartea funduară continuă să rămână dânsul ca proprietar, pentru că imobilul nu a fost intabulat pe numele dobânditorului, nu-l va putea revendica, pentru că va fi respins cu *exceptio doli* sau *rei venditae et traditae*, înstrăinătorul fiind obligat prin contract nu numai la predare, ci încă să garanteze pacifică folosință²⁾.

Singura deosebire din punct de vedere practic, ce decurge din diversitatea principiilor cari guvernează transmiterea proprietății, ar fi aceea a riscului și folosului lucrului transmis.

2) Lupta ce s'a angajat, după cum spune Krainz, între simțul de dreptate și exagerarea principiului de carte funduară, s'a terminat cu triumful celui dintâi, practica judiciară creând o proprietate extra tabulară, garantată contra terților achizitori de rea credință, cari terții dacă au știut sau, după împrejurări, au trebuit să știe de existența înstreinării anterioare neîntăbulate, în zadar vor veni să inoace față de deținător titlul lor intabulat, căci vor fi respinși cu acțiunea în revendicare. Și cine sunt acești terții de rea credință? Jurisprudența, foarte echitabilă în această privință, face o largă aplicațiune a principiului *inter pares fraud presumitur*, așa că presună de rea credință nu numai pe rude și consăteni, cari cunosc toate înstrăinările din satul lor, dar chiar și pe acei cari, mărginindu-se numai la datele cărții funduare, n'au mai cercetat dacă imobilul se află de fapt în posesiunea proprietarului funduar ori nu cumva este deținut de altul căci în atare caz ar fi o culpă atât de mare încât echivalează cu reaua credință. A se compara art. 973 și 974 din cod. elvețian, cari apără de asemeni numai pe terții de bună credință.

Este inutil de adăugat că această proprietate extra tabulară nu face superfluă intabularea, căci numai prin aceasta proprietarul unui imobil va putea dispune de dânsul tabular și va fi apărut contra eventualelor pierderi a proprietății sale față de terții de bună credință, cari posterior ar fi dobândit drepturi. Intabularea îi procură așa zisa posesie tabulară, proprietatea de fapt o avea însă mai de mult.

După principiile codului român (art. 971 în fine, 1074, 1335), dobânditorul lucrului cert și determinat devenind proprietarul lui din momentul contractului, ca atare s'a crezut că trebuiesc legate de acest moment atât pericolul, cât și folosul lucrului înstrăinat, oșă că de ex. dacă, după vânzarea unui lucru cert, care n'a apucat încă să fie predat cumpărătorului, în interval, acel lucru dispăre prin caz fortuit, cumpărătorul va fi obligat să plătească prețul, deși nu primește nimic în schimbul³⁾.

Această dispoziție este criticată, pentru că dată fiind interdependența obligațiilor în contractele sinalagmatice, nu apare de loc echitabilă obligarea cumpărătorului la plata prețului.

După principiile codului austriac⁴⁾ risico — pericolul n'are nici o legătură cu transmiterea proprietății, ci depinde și trece de pe o parte pe alta în momentul predării, adică înainte de predare privește pe vânzător, după aceea pe cumpărător (art. 1031), chiar dacă vânzătorul lucrului mobil, cu toată predarea, și-ar fi rezervat încă proprietatea, ex. până la plata completă a prețului, sau, cu toată predarea, imobilul încă n'a fost intabulat de cumpărător. La fel în ce privește foloasele. Această soluțiune este găsită de către Saleilles ca fiind cea mai rațională⁵⁾.

Iată prin urmare la ce se reduce, practic vorbind, toată diferența de principii în ce privește transmiterea proprietății.

Că în codul austriac este reglementată întreținerea copilului natural față de tată (art. 167—163), ceea ce lipsește în cod. civ. român, este foarte exact, dar totuși, nu se străduiește jurisprudența română să umple această lacună regretabilă, așa că am putut ceti o sentință a Curței de Apel din Iași, prin care se acordă pensie alimentară pentru copil illegitim și alta a Curței de Apel Craiova⁶⁾ ce-i drept mărginite la cazuri de seducțiune, dar aceasta nu-i ultimul cuvânt în materie, noțiunea de culpă fiind foarte largă și elastică. Așa, cu tot art. 307 c. civ. rom., făgăduiala de a întreține un copil natural a fost găsită suficientă, spre a forma baza unei obligațiuni în justiție pentru întreținerea copilului de către tatăl natural⁷⁾.

Că dacă în codul austriac bună-oară se poate prelunge prin hotărâre judecătorească, puterea părintească sau tutela în cazurile enunțate de lege (art. 173, 251), chiar după ajungerea minorilor la majoritate, iar în codul român, pentru situațiuni analoge nu există decât curatela, sau consiliul judiciar:

3) Principiul codului român, care este o generalizare a celui de care Românii îl admiteau în vânzare, este justificat de către unii nu prin interdependența, ci prin suprapunerea, sau schimbul de creanțe ce ar exista în contractele sinalagmatice, așa că obligația vânzătorului stingându-se prin caz fortuit, rămâne totuși în picioare obligația cumpărătorului de a plăti prețul. Alții nu văd decât o consecință logică a efectului translativ de proprietate a contractului și cum *res perit domino*, ca atare cumpărătorul este îndatorat să plătească prețul. (V. Planiol op. cit. T. II & 1342 urm.).

4) V. Krainz, op. cit. & 364. IV.

5) V. Planiol. T. II & 1349.

6) V. *Pandectele Române* 1922, II, pg. 166 și *Pandect.* pe 1925 III, pg. 130.

7) V. nota de Rosetti Bălănescu în *Pandectele* din 1922.

Că dacă în codul austriac există reglementată instituția așa zisilor copii de suflet (art. 186), atât de răspândită în moravurile noastre, iar în codul civil român nici nu se pomeneste de dânsa.

Dacă după codul austriac părintele nu se bucură de uzufructul legal al averii copiilor săi minori, ci trebuie să depună socoteli, fiind dispensat numai în cazul când surplusul venitului peste cheltuielile necesitate cu întreținerea și educarea copilului ar fi de mică importanță (art. 150), dispoziție în mare parte modificată prin legea tutelară (art. 16), după care depunerea socotelilor are loc când există datorii, pe câtă vreme după codul român acest uzufruct este deplin, fără nicio restricție (art. 338), și fără obligația dărei socotelilor (art. 416); de asemenea dacă după codul austriac contractele se pot face pentru leziune (art. 934) pe câtă vreme după codul român aceasta este admisă numai pentru minori (art. 951) precum și existența altor multe deosebiri de detaliu, în orice caz ele nu constituiesc diferențe asupra oportunității cărora să nu se poată discuta și nici lipsuri pe cari, unde se poate, jurisprudența să nu fie în stare a le îndeplini și completa.

Da, există o deosebire în privința femeii măritate, incapabilă după codul român, după care nu poate face nici un act fără autorizarea soțului (art. 199), capabilă după codul austriac, în Transilvania neavând nevoie de autorizarea soțului, nici chiar pentru a face comerț (art. 1349 c. c. a. b cod. com. comb. cu leg. VIII din 1877) ⁸.

Totuși chiar în codul austriac există un vestigiul al tutelei bărbatului asupra femeii din vechiul drept germanic, prin aceea că bărbatul este declarat ca mandatar legal al soției sale (art. 1034, 1038), fiind obligat s'o reprezinte în toate împrejurările, mandat, ce-i drept, revocabil (art. 1238), dar care altfel durează pe tot timpul existenței căsătoriei.

În virtutea acestui mandat soțul administrează averea parafernala — căci în privința dotei are uzufructul acordat prin lege în mod special —, iar despre modul administrării fructelor percepute este dispensat de a da socoteală, aceasta ca o compensare a suportării sarcinilor căsătoriei.

Evident că pentru emanciparea completă a femeii trebuie să dispară incapacitatea din codul român, dar nu mai puțin și mandatul legal, ca și prezumția muciană (art. 1237) din codul austriac, după care, în caz de îndoeală, bunurile dobândite în timpul căsătoriei se prezumă ca fiind ale bărbatului ⁹.

8) În Bucovina (art. 72 c. com.) este nevoie de autorizarea soțului ca și în cod. com. rom.

9) Sistemul legal al regimului matrimonial între soți este, după codul austriac, ca și după codul român, acela al separației de bunuri. Evident deci că în comunitatea de bunuri, prezumția muciană nu-i aplicabilă. Această prezumție folosește nu numai creditorilor bărbatului, ca în cod. com. român în caz de faliment, ci și bărbatului, sau moștenitorilor săi, față de femei și față de moștenitorii sau creditorii ei. — Cu ce mijloace un obiect a fost dobândit, nu-i absolut decisiv în combaterea prezumției. Femeea poate combate prezumția dacă dovedește că bărbatul i-a donat lucrul, sau că i-a încredințat dobândirea, chiar și când s'ar fi făcut pe spesele ei. (Kraiz op. cit. & 495 & V.).

Rămâne cu adevărat o deosebire esențială între ambele legiuiri sistemul succesiunilor, despre cari ne vom ocupa mai jos, însă din cele ce preced, în general vorbind, nu se poate pretinde că un cod ar fi mai superior celuilalt și că adoptarea unuia, sau celuilalt ar fi un progres, sau un regres din punct de vedere legislativ, pentru că nu dictează atât litera legii, cât modul ei de interpretare și aplicare. Diversitatea de principii din ambele legiuiri este mult atenuată prin opera doctrinei și a jurisprudenței, care se inspiră și se ajută reciproc. Întocmai după cum râurile cari pornesc din puncte deosebite și străbat țări deosebite vin de se varsă în cele din urmă în aceeași mare, tot așa și cu legislațiile ale căror principii, deși deosebite uneori, dar pentru că trebuie să corespundă aceluiași nevoi de viață, ajung la aceleași soluțiuni, în vastul laboratoriu judecătoresc, jurisprudența.

II

Unificarea să se facă prin un singur articol: se abrogă toate legiunile existente în provinciile alipite și se introduce, cel puțin în mod provizoriu, toate legiunile vechiului regat, până când timpurile vor permite să se alcătuiască un nou cod civil. Sistem simplu, dar nu-l socotesc de oportun și practic, căci va produce o perturbare, care va sgudui adânc ordinea de drept existentă și prin aceasta de parte de a se accelera, din contră s'ar îngreuna opera de consolidare a statului.

Înțeleg și-mi explic nerăbdarea generației noastre, care după ce a realizat unitatea politică, am voi-o s'o vedem desăvârșită pe toate terenurile, decât aceasta nu se poate face din o singură lovitură.

(Va urma)

ION I. CETĂȚEANU

Președinte de secțiune la Curtea Apel Brașov

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 22 Martie 1927

Președinția D-lui Er. Mandicevski, consilier

Paulina Georgescu cu Maria Mateescu

SUCCESIUNE.—REZERVĂ.—FRÂDE REZERVATAR.—EREDU CU TITLU UNIVERSAL.—CÂND POATE FI CONSIDERAT CA TERTIN FAȚĂ DE SUCCESIUNE.—ART. 841. 928 ȘI 889 C. CIVIL.

Cu toate că eredele cu titlu universal nu este un terțiu față de succesiune, atunci însă când acesta are și calitatea de erede rezervatar și pretinde în această calitate că prin actele făcute de defunct i s'a atins rezerva,

În schimb codul austriac crează o altă prezumție în favoarea femeii, anume pentru podoabele, pietrele scumpe etc. și în general pentru toate lucrurile destinate exclusiv trebuințelor femeii date ei de către bărbat, pentru cari, în îndoială, se presupune că i-au fost donate, iar nu împrumutate (art. 1247).

devine un adevărat terțiu față de succesiune, în drept de a se servi de martori și prezumțiuni pentru a dovedi simulațiunea actelor făcute de autorul său.

No. 817.—Respins recursul făcut de Paulina Georgescu contra deciziei No. 249/926 a Curții de Apel Craiova în proces cu Maria C. Mateescu.

S'au ascultat D-nii avocați L. Văleanu pentru recurentă și Voiculescu pentru intimată.

Curtea deliberând,

Văzând motivele I, II și III de recurs.

I „Exces de putere și nemotivare”.

II „Violarea art. 1175 și 1197 combinat cu art. 1203 c. civ., esces de putere, greșită interpretare și omisiune esențială, nemotivare”.

III „Exces de putere, violarea art. 327 proc. civilă, denaturare și nemotivare”.

Având în vedere că din decizia atacată se constată că intimata Maria C. Mateescu și soțul său, C. Mateescu în calitate de cotutori ai minorului G. D. Diaconescu rămas pe urma defunctului D. Diaconescu, soțul intimatei din prima căsătorie, a intentat acțiune contra recurente Paulina I. Georgescu pentru a se declara de nul actul de vânzare sub semnătură privată din 10 Septembrie 1915 transcris la tribunalul Vâlcea sub No. 4411 din 1915 prin care numitul D. Diaconescu a vândut recurente, soru sa, întreaga lui avere pe preț de 2500 lei, pretinzând că această vânzare n'a existat în realitate.

Că Curtea de apel, contrar soluțiunei tribunalului, a admis acțiunea, arătând în considerente că obiectul acțiunii este de a se declara vânzarea de simulată în sensul că n'a existat în realitate, așa că proba cu martori este admisibilă pentru dovedirea acestei simulațiuni, de oarece acțiunea era intentată de fiul vânzătorului, care avea dreptul la rezerva legală, de care a fost fraudat din acea vânzare, așa că în această calitate era de privit ca un terțiu; examinând apoi depozițiunile martorilor și diferite prezumțiuni, Curtea de apel ajunge la constatarea că actul de vânzare este fictiv, vânzătorul fiind nevoit a simula vânzarea pentru a scăpa de urmărirea creditorilor, și ca consecință declarându-l nul, admite acțiunea în întregime.

Că la obiecțiunea recurente că s'a schimbat obiectul acțiunii în apel, căci pe când la prima instanță se cerea reducățiunea vânzării până la cota rezervei, în apel se discută simulațiunea ei, Curtea de Apel răspunde că atât înaintea Tribunalului, prin acțiune și prin jurnalul No. 2109 din 1921, s'a cerut anularea actului de vânzare pe motiv că vânzarea nu a avut loc niciodată și numai în cazul când s'ar găsi că actul de vânzare este real și ar ascunde o donație deghizată, să se declare reductibil, dar cum, zice Curtea, este vorba de o vânzare simulată, iar nu deghizată, urmează a se admite acțiunea în întregime, iar nu numai reducerea efectelor vânzării în limitele rezervei;

Considerând că Curtea de fond examinând petițiunea de intentare a acțiunii și ținând seamă de concluziunile puse de intimată atât înaintea primei instanțe, cât și înaintea Curții, constată în baza

dreptului de suverană interpretare că obiectul acțiunii intimatei este anularea actului de vânzare, pe motiv că n'a avut niciodată ființă și că numai în subsidiar intimata a cerut reducerea donațiunei, în caz când s'ar constata că actul de vindere-cumpărare ar ascunde o donație deghizată;

Considerând că o atare interpretare făcută fără denaturare, scăpând controlului acestei Înalte Curți, partea motivului III de casare referitoare la această interpretare, este nefondat;

Considerând că deși este exact că eredele cu titlul universal nu poate fi considerat ca terțiu față de succesiune, odată însă ce un atare succesor are și calitatea de erede rezervatar și în această calitate pretinde că prin actele făcute de defunct i s'ar fi atins rezerva, din acel moment el devine un adevărat terțiu față de succesiune, în drept de a se servi de martori și prezumțiuni, pentru a dovedi simulațiunea actelor făcute de autorul său;

Că așa fiind și întrucât intimata a invocat calitatea minorului său fiu de erede rezervatar, bine instanța de fond s'a sprijinit în speță pe proba cu martori și prezumțiuni pentru a stabili simulațiunea actului de vindere-cumpărare intervenit între defunctul Dimitrie I. Diaconescu și recurenta, așa că motivul II de casare, din acest punct de vedere, este nefondat.

Considerând că fiind definitiv stabilit, că în speță este vorba de o vânzare fictivă, neexistentă, făcută de defunctul D. I. Diaconescu numai în scopul de a se pune la adăpostul urmăririi creditorilor, iar nu de o donație deghizată sub forma unei vânzări, instanța de fond n'a comis niciun exces de putere, nemotivare sau violare de lege, când, fără a mai examina mijlocul de apărare formulat de recurentă, prin care susține că actul în discuțiune trebuie anulat numai în măsura în care rezerva minorului intimat ar fi fost atinsă, a declarat nul în întregime acel act, de oarece obiecțiunea ridicată ar fi fost concludentă numai în ipoteza unei donațiuni deghizate, care ca atare în adevăr ar fi fost reductibilă, iar nu și în ipoteza admise de instanța de fond, a unei vânzări cu totul neexistentă, care excludea ideea oricărei reducățiuni.

Că așa fiind, din acest punct de vedere motivele I, II și III de casare fiind nefondate, recursul urmează a se respinge.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APPEL DIN IAȘI S. I

Audiența de la 18 Aprilie 1927

Președinția D-lui D. Volanschi, prim-președinte

P. Bulău cu Maria P. Bulău și Dr. T. Bulău

REVIZUIRE. — DACĂ POATE FI CERUTĂ CÂT TÎMP SUNT DESCHISE CĂILE ORDINARE DE ATAC. — ART. 288 COD. PROC. CIVIL. — REVIZUIRE. — CURGEREA TERMENULUI PENTRU INTENTAREA UNEI ACȚIUNI. — COMUNICAREA SENTINȚEI RĂMASĂ DEFINITIVĂ. — ART. 296 PR. CIVIL. — REVIZUIRE. — ADMITIBILITATEA EI. — ART. 288 SI URM. PROC. CIVIL. — REVIZUIRE. — CEREȘTE FĂCUTĂ DE UN PĂRAT ÎNTR-O ACȚIUNE DE DESIRE DIN INDIVIZIUNE. — ART. 788 URM. PROC. CIVIL.

1. Articolul 288 proc. civilă admite revizuirea unei hotărâri mijlocită pe cale de judecată principală sau dată cu prilejul executărei judecătorești, dar numai dacă este rămasă definitivă în instanța de apel sau prin neapelare, astfel că atâta timp cât căile ordinare pentru a ataca o hotărâre sunt deschise, revizuirea nu este admisibilă.

2. Comunicarea la care se referă art. 296 pr. civilă pentru a curge termenul de o lună înăuntrul căruia se poate face revizuirea, nu poate fi alta de cât aceea a hotărârei rămasă definitivă, deoarece termenul de revizuire nu poate curge concomitent cu cel de opoziție sau de apel dela prima și singura comunicare a hotărârei, căci în acest caz ar fi ca termenul de revizuire să înceapă a curge mai înainte ca hotărârea să fi rămas definitivă ceea ce este inadmisibil.

3. Pentru ca o cerere de revizuire să fie admisibilă este suficient ca sentința atacată cu revizuire să fie rămasă definitivă în instanța de apel sau prin neapelare, indiferent dacă s'a făcut sau nu opoziție, sau dacă opoziția a fost respinsă sau retrasă.

4. Revizuirea poate fi cerută și de către una din părți dintr-o acțiune de eșire din indiviziune, pentru motivul că i s'a micșorat partea cuvenită din averea rămasă, prin faptul că s'a dat altui părât mai mult de cât ar fi trebuit și de cât s'a cerut să i se dea, deoarece într-o acțiune de eșire din indiviziune comostenitorii au o dublă calitate, de reclamanti și de părți, independent de calitatea rezultată din acțiune.

No. 65. — Admis apelul declarat de Ioan Bulău în contra sentinței civile No. 26/126 a Trib. Iași S. I în proces cu Dr. T. Bulău și Maria Bulău.

S'au ascultat D-nii avocați C. Simionescu pentru apelantul P. Bulău și S. P. Georgescu pentru intimati.

Curtea,

Asupra apelului declarat de Ioan P. Bulău în contra sentinței Tribunalului Iași Sec. I-a No. 260 din 7 Octombrie 1926, prin care i s'a respins, ca tardiv introdusă, cererea de a se revizui sentința civilă No. 86 din 21 Aprilie 1920.

Având în vedere actele dosarului, debaterile urmâte și motivele de drept și de fapt din sentința apelată.

Având în vedere că acțiunea de eșire din indiviziune, intentată de către Dr. Tirsu Bulău în contra mamei sale Maria P. Bulău și a fratelui său Ioan P. Bulău, a fost admisă în principiu de Tribunal, prin sentința de mai sus, a cărei revizuire se cere.

Având în vedere că această sentință a rămas definitivă, prin aceea că, atât opoziția cât și apelul declarate de către Ioan P. Bulău, au fost soluționate în modul următor: opoziția, introdusă la Tribunal la 22 Mai 1920, a fost retrasă la 5 Decembrie

1923, iar apelul, declarat la Curte la 10 Octombrie 1923, a fost respins ca tardiv, prin deciziunea No. 111, din 10 Iunie 1924 a acestei Curți.

Având în vedere că intimatul Tirsu Bulău a susținut că cererea de revizuire este și tardiv introdusă și inadmisibilă; tardivă pentru că a fost introdusă peste termenul de o lună prevăzut de art. 296 din proc. civ., termen ce urmează a fi socotit dela 5 Decembrie 1923, când Tribunalul a luat act de retragerea opoziției, și inadmisibilă pentru că Ioan P. Bulău, renunțând la căile ordinare de atac, implicit a renunțat și la căile extraordinare.

Având în vedere că, din lucrări, se constată că cererea de revizuire a fost făcută la 2 Decembrie 1923, iar cererea adițională și explicativă la 14 Mai 1926, deci ambele cereri au fost introduse peste termenul de o lună socotit, fie dela declararea opoziției, fie dela retragerea ei.

Având în vedere că Tribunalul, admitând incidentul de tardivitate, motivează în sentința atacată cu apel că, în cazul de față, termenul de revizuire nu poate fi socotit de cât dela data declarării opoziției — 22 Mai 1920, — de oarece prin retragerea ei sentința a rămas definitivă și că de o comunicare specială a sentinței pentru a curge termenul de revizuire nu poate fi vorba, pentru că nu ne aflăm în vr'unul din cazurile prevăzute de art. 297 din pr. civ.

Având în vedere dispozițiunile art. 296 din pr. civilă.

Considerând că, potrivit acestui text de lege, cererea de revizuire în cazurile prevăzute de art. 288 paragraful 1, 2, 3 și 4, între care intră și cel ce se discută astăzi, urmează a se face în termen de o lună dela primirea copiei de pe hotărâre.

Că, art. 288 din pr. civ. admite revizuirea unei hotărâri mijlocită pe cale de judecată principală sau dată cu prilejul executărei judecătorești, dar numai dacă este rămasă definitivă în instanța de apel sau prin neapelare.

Prin urmare, cât timp căile ordinare pentru a ataca o hotărâre sunt deschise, revizuirea nu este admisibilă.

Că pentru a închide calea ordinară de atac a unei hotărâri, trebuie îndeplinită formalitatea prevăzută de legiuitor, adică comunicarea acelei hotărâri părții în drept, afară numai dacă legiuitorul nu cere această comunicare.

Că dar, numai dela comunicarea hotărârei, curge termenul de opoziție sau de apel.

Că acest termen nu poate curge în acelaș timp cu acel al revizuirii, pentru că după cum s'a arătat, calea revizuirii nu este deschisă de cât numai când hotărârea atacată pe această cale este definitivă.

Că, dacă s'ar decide că termenul de revizuire curge concomitent cu cel de opoziție sau de apel, dela prima și singura comunicare a hotărârei, aceasta ar însemna că termenul de revizuire începe a curge mai înainte ca hotărârea să fi rămas definitivă, ceea ce este inadmisibil, căci atunci dreptul de revizuire se poate pierde înainte de a se fi născut.

Că termenul de revizuire nu poate fi socotit nici dela retragerea opoziției — 5 Decembrie 1923 —,

cum pretinde intimatul Tirsu Bulău, pentru că, în speță, o comunicare a hotărârei rămasă definitivă nu a avut loc.

Că numai dela o astfel de comunicare se socotește termenul de revizuire, de oarece art. 288 din pr. civ. pune principiul că o hotărâre nu poate fi atacată pe calea revizuirii decât dacă a rămas definitivă în instanța de apel sau prin neapelare; deci, comunicarea, la care se referă art. 296, pentru a curge termenul de o lună înăuntrul căruia se poate face revizuirea, nu poate fi alta decât a hotărârei rămasă definitivă.

Că dacă la 1900, s'a modificat numai art. 297 din pr. civ., în sensul că termenul de revizuire pentru cazurile arătate în acest articol curge dela primirea copiei de pe hotărârea rămasă definitivă, fără a se completa și art. 296 în același fel, această deosebire nu este decât aparentă, pentru că principiul este tot cel arătat mai sus.

Că dar, excepțiunea de tardivitate este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

În ce privește inadmisibilitatea cererei de revizuire.

Având în vedere că, din lucrări, se constată că sentința atacată cu revizuire a fost pronunțată în lipsa lui Ioan P. Bulău, care, mai înainte de comunicare, a declarat opoziție.

Că, în timpul când opoziția era pendinte la Tribunal, Ioan P. Bulău a făcut apel la Curte, declarând că-și retrage opoziția pentru a se judeca în instanța de apel, declarațiune de care Tribunalul a luat act.

Că apoi, apelul a fost respins de Curte ca tardiv.

Că deci, sentința Tribunalului rămânând definitivă în prima instanță, dispozițiunile art. 288 din pr. civ., pentru ca cererea de revizuire să fie admisibilă, sunt îndeplinite.

Că, din împrejurarea că Ioan P. Bulău și-a retras opoziția, nu se poate deduce inadmisibilitatea revizuirii, pentru că legiuitorul nu cere altă condiție decât ca sentința atacată cu revizuire să fie rămasă definitivă în instanța de apel sau prin neapelare.

Prin urmare, este indiferent dacă s'a făcut sau nu opoziție, sau dacă opoziția a fost respinsă sau retrasă.

Că, în afară de aceasta, se mai constată că Ioan P. Bulău când și-a retras opoziția a făcut și declarațiunea că a introdus apel la Curte, apel ce însă, în urmă, i s'a respins ca tardiv; deci, nici din acest punct de vedere nu poate fi vorba de o renunțare din parte-i la revizuirea sentinței, pentru că încă de atunci și-a manifestat intențiunea de a se judeca și obține reformarea ei.

Că dar, obiecțiunea ridicată nefiind întemeiată, cererea de revizuire urmează a fi admisă în principiu.

În fond;

Având în vedere că Tribunalul, prin sentința atacată cu revizuire, admitând acțiunea de eșire din indiviziune, a dispus ca averea rămasă pe urma defunctului Panait Bulău, prevăzută în acțiune să fie împărțită în trei părți egale între moștenitorii acestuia: Dr. Iirsu Bulău, Ioan P. Bulău și Maria P. Bulău.

Având în vedere însă, că prin acțiune se arată că moștenitorii defunctului Panait Bulău sunt: Dr. Iirsu Bulău și Ioan P. Bulău ca fii, iar Maria P. Bulău ca văduvă săracă, cu dreptul la succesiunea soțului, în conformitate cu art. 684 din cod. civ.

Considerând că, potrivit acestui text de lege, Maria P. Bulău are dreptul la o porțiune virilă în uzufruct din succesiunea soțului său.

Că dar, Tribunalul dispunând ca averea rămasă să fie împărțită în trei părți egale, a recunoscut Mariei P. Bulău un drept egal cu cel convenit fiilor defunctului Panait Bulău, adică de o treime în plină proprietate, deci mai mult decât s'a cerut prin acțiune și decât i s'ar fi convenit.

Având în vedere că Ioan P. Bulău își întemeiază cererea de revizuire pe dispozițiunile art. 288 paragraful 2 și 3 din pr. civ., care prevede că se va putea cere revizuirea unei hotărâri, ori de câte ori judecata a dat mai mult decât s'a cerut sau s'a pronunțat asupra unui lucru care nu s'a cerut.

Având în vedere că, în cazul de față, revizuirea este cerută de unul din părți, pentru motivul că i s'a micșorat partea convenită din averea rămasă, prin aceea că s'a dat altui părât mai mult decât ar fi trebuit și decât s'a cerut să i se dea.

Având în vedere că și reclamantului i s'a recunoscut o parte mai mică din averea de împărțit, decât a cerut și decât i s'ar fi convenit, ceea ce ar face ca motivul invocat pentru revizuirea sentinței să nu mai cadreze cu dispozițiunile art. 288 din pr. civ.

Că însă, într-o acțiune de eșire din indiviziune, moștenitorii având pretențiuni unii contra altora asupra împărțirii moștenirii, au, în același timp, din această cauză, o dublă calitate, de reclamanti și de părți, independent de calitatea rezultată din acțiune.

Că dar, ori care parte din procesul de față, are calitatea și de reclamantă și de părâtă, după cum dreptul convenit fie căreia din ele este valorificat în contra celorlalte părți sau în contra ei.

Că așa fiind, cererea de revizuire este admisibilă și în fond, pentru că s'a dat părâtei Maria P. Bulău mai mult decât s'a cerut.

Că, admitându-se cererea de revizuire, urmează a se decide, potrivit dispozițiilor art. 684 din cod. civ. că drepturile Mariei P. Bulău în succesiunea soțului, sunt numai de 1/3 în uzufruct, iar nu în plină proprietate.

Văzând și cererea apelantului de cheltueli de judecată, Curtea apreciind, fixează suma de una mie lei.

Pentru aceste motive, redactate de d. Consilier M. Trandafirescu, admite apelul.

Semnați: D. Volanschi, M. Ionescu Ghinea, M. Trandafirescu.

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a-i trimite cât mai neîn târziat costul abonamentului rămas neachitat
Tabla de materii se trimite la cerere abonaților în urent cu plata abonamentului.